Tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında

AZƏRBAYCAN RESPUBLIKASININ QANUNU

Bu Qanun tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması, öyrənilməsi və onlardan istifadə ilə bağlı münasibətləri tənzimləyir.

I fəsil
ÜMUMİ MÜDDƏALAR

M a d d ə 1. Tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 77-ci maddəsinə görə tarix və mədəniyyət abidələrini qorumaq hər kəsin borcudur.

Tarix və mədəniyyət abidələri xalqın milli sərvətidir.

Dövlət tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunmasına təminat verir, onların elmi tədqiqi və təbliği üçün zəruri olan qurumların yaradılmasını, fəaliyyətini və inkişafını təmin edir, abidələrdən səmərəli istifadə üçün şərait yaradır.

Qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti orqanları, yerli özünüidarə orqanları, siyasi partiyalar, ictimai birliklər, həmkarlar ittifaqları təşkilatları, hüquqi və fiziki şəxslər tarix və mədəniyyət abidələrini qorumalı, onları qorumaqla məşğul olan *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma)* , yerli özünüidarə orqanlarının yaratdığı təsisatlara və qeyri-dövlət təşkilatlara yardım göstərməlidirlər.[1]

Bu maddənin dördüncü hissəsində göstərilən subyektlər tarix və mədəniyyət abidələri yerləşən ərazidə torpaq və ya inşaat işləri görərkən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilatın rəyi nəzərə alınmaqla *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqandan (qurumdan)* qabaqcadan icazə almalı və belə icazə alındıqdan sonra torpaq və ya inşaat işlərini görərkən *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)* və mütəxəssislərin abidələrin qorunması barədə göstərişlərini icra etməlidirlər.[2]

Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədinin sərhədboyu zona və sərhədboyu zolaqlarında, silahlı münaqişələr zamanı döyüş əməliyyatları zonalarında, hərbi qurumların ərazilərində istifadəsində olan torpaq sahələrində yerləşən daşınmaz tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən həyata keçirilir.[3]

Reklam qurğuları (reklam) tarix və mədəniyyət abidələrinin ərazilərində və mühafizə zonalarında, memarlıq abidələrinin (binalarının) fasadlarında (divarlarında, hasarlarında) və dam örtüklərində “Reklam haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş qaydada yerləşdirilə bilər.[4]

M a d d ə 2. Tarix və mədəniyyət abidələrinin anlayışı və təsnifatı

Tarix və mədəniyyət abidələri (bundan sonra — abidələr) arxeoloji və memarlıq obyektləri, etnoqrafik, numizmatik, epiqrafik, antropoloji materiallar, tarixi hadisə və şəxsiyyətlərlə bağlı olan bina, xatirə yerləri, əşyalar xalqın dini əqidəsi ilə bağlı dəyərlərdir.

Abidələr daşınar (səyyar) və daşınmaz (stasionar) ola bilər. Daşınar abidələr muzeylərdə, arxivlərdə, fondlarda, sərgilərdə və digər münasib yerlərdə, daşınmaz abidələr əksər hallarda arxeoloji və memarlıq abidələri olmaqla olduğu və inşa edildiyi yerlərdə qorunur.

Bu Qanunda istifadə edilən anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edirlər:

a) **arxeoloji abidələr** — insanın fəaliyyəti ilə əlaqədar yer altında olan maddi mədəniyyət nümunələri, o cümlədən ibtidai insan düşərgələri və yaşayış məskənləri, qədim qəbiristanlar, müdafiə sistemləri və istehkamlar, ziyarətgahlar, hər cür qədim əşyalar, dini və xatirə abidələri, qaya və daşüstü təsvirlər və yazılar, qədim mədən istismar izləri, əmək alətləri, istehsalat kürələri, qədim yollar, körpü qalıqları, arxlar, ovdan və kəhrizlər, su kəmərləri, kürəbəndlər və s.;

b) **memarlıq abidələri** — öz həcm-plan həllini kifayət qədər saxlayan qurmalar, müxtəlif təyinatlı memarlıq-inşaat binaları, yardımçı obyektlər, mühəndis kommunikasiyaları; məskənsalma (şəhərsalma) abidələri; ərazisinin əksər hissəsi memarlıq, tarixi-mədəni sənətkarlıq abidələri və tikililər ilə tutulan, ənənəvi məhəllələrə bölünən, bəzən də qala divarları ilə əhatə edilən, küçə şəbəkəsini və mühəndis kommunikasiyalarını qismən saxlayan yaşayış məntəqələri, bağ-parklar, xiyabanlar, incəsənət nümunələri; yeni yaranmış memarlıq abidələri; öz həcm-plan, bədii-estetik, istismar-funksional və texniki-konstruktiv həllinə görə uzun ömürlü memarlıq binaları və qurmaları; kiçik memarlıq formaları; monumentlər, obelisklər, fəvvarələr, şəlalələr, bulaqlar, hovuzlar, köşklər və ərazidə xüsusi mövqe tutan başqa yaradıcılıq obyektləri;

c) **tarix abidələri** — cəmiyyət və dövlət tarixi ilə, müharibə və milli azadlıq hərəkatı ilə, elm və texnikanın inkişafı ilə xalqın həyatındakı mühüm tarixi hadisələrlə bağlı dəyərlər, dövlət xadimlərinin və hərbi xadimlərin, *Azərbaycan Respublikasının Vətən Müharibəsi Qəhrəmanlarının, Azərbaycanın Milli Qəhrəmanlarının, Sovet İttifaqı Qəhrəmanlarının*, görkəmli elm və incəsənət xadimlərinin həyatı ilə bağlı qurmalar, mənzillər, xatirə yerləri, sənədlər və əşyalar, etnoqrafik abidələr — xalqın maddi, mənəvi, ideoloji, sənətkarlıq və təsərrüfat həyatını özündə əks etdirən qurmalar və əmək alətləri, əşyalar, epiqrafik abidələr — üzərində yazılar olan müxtəlif daş, gil, ağac və metal nümunələri;[5]

ç) **sənədli abidələr** — rəsmi dövlət orqanlarının aktları, qədim əlyazmaları, nadir çap əsərləri, arxivlər, o cümlədən fono, foto və kino arxivlər;

d) **incəsənət abidələri** — tarixi və estetik dəyəri olan bədii, təsviri, dekorativ-tətbiqi sənət nümunələri;

e) **qoruqlar** — tarix və mədəniyyət üçün böyük əhəmiyyəti olan, dövlət tərəfindən mühafizə edilən ərazilər və ya məskənlər;

ə) **adibələrin mühafizə zonası** — abidələrin görkəminə xələl gətirməmək məqsədilə onların yerləşdiyi sahənin ətrafında abidənin xarakterindən asılı olaraq müəyyən edilən əlavə tənzimləmə zonası.

M a d d ə 3. Abidələrin qorunması haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi

Abidələrin qorunması haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, bu Qanundan, *"Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı – Şuşa şəhəri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunundan,* Azərbaycan Respublikasının digər qanunvericilik aktlarından və tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən ibarətdir.[6]

M a d d ə 4 . **Abidələr üzərində mülkiyyət**

Abidələr dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində, eləcə də xüsusi mülkiyyətdə ola bilər.

"Mədəniyyət haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq, dünya təbii və mədəni irs siyahısına daxil edilmiş, həmçinin milli mədəni və təbii irsə aid dövlət mülkiyyətində olan abidələrin özəlləşdirilməsinə (yerli əhəmiyyətli memarlıq abidəsi kimi qeydə alınan yaşayış binaları, onların ayrı-ayrı hissələri və bu maddənin üçüncü hissəsində nəzərdə tutulmuş özəlləşdirilməsinə yol verilən digər yerli əhəmiyyətli memarlıq abidələri istisna olmaqla) yol verilmir.[7]

Mühəndis kommunikasiyaları, müdafiə obyektləri, şəhərsalma, dini və xatirə abidələri, hidrotexniki qurğular istisna olmaqla, yerli əhəmiyyətli memarlıq abidələri qanunvericiliyə uyğun olaraq özəlləşdirilə bilər.[8]

Özəlləşdirilmiş yerli əhəmiyyətli memarlıq abidələrinin görkəmini və daxili quruluşunu pozmaq, onların mədəni, tarixi dəyərinə xələl gətirə biləcək hər hansı hərəkət etmək qadağandır.[9]

Dövlət qeydiyyatından keçmiş və xüsusi mülkiyyətdə olan abidələr satıldıqda dövlət onları almaqda üstün hüquqa malikdir.

Hər hansı bir ərazidə yeni abidə aşkar olunarsa, həmin ərazi tarixi-mədəni əhəmiyyətli zona elan olunur və onun yerləşdiyi torpaq sahəsi üzərindəki tikililərlə birlikdə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada dövlət tərəfindən satın alına bilər.

Xüsusi mülkiyyətdə olan abidələr dövlət tərəfindən qeydə alınır və onlar satılarkən mülkiyyətçi *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma)* bu haqda məlumat verməlidir.[10]

Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının icazəsi olmadan xüsusi mülkiyyətdə olan abidələr xaricə aparıla bilməz.

M a d d ə 5 . **Abidələrin qorunması, bərpası, əhəmiyyət dərəcələrinin təyin edilməsi və onlardan istifadə olunmasında *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilatın* iştirakı**[11]

Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilat abidələrin aşkar olunması, tədqiqi işini, aşkar olunmuş maddi-mədəniyyət qalıqlarının mühafizəsini təşkil edir, yeni tikinti zonalarında operativ tədqiqat işləri aparır, abidələrin əhəmiyyət dərəcələri üzrə qeydə alınmasında iştirak edir, zəruri hallarda *arxeoloji qazıntılar zamanı aşkar olunmuş daşınar maddi-mədəniyyət qalıqlarında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) razılığı əsasında* konservasiya və bərpa işləri görür, abidələrin təbliğini təşkil edir, onların qorunması, tədqiqi, bərpa və konservasiyası üçün metodik vəsaitlər hazırlayır, elmi-praktiki məsləhətlər verir, abidələrin tədqiqi üçün beynəlxalq protokollar və sazişlər imzalayır və Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş digər vəzifələri yerinə yetirir.[12]

Abidələrin üzərində aparılacaq işlərin layihəsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilatın rəyi nəzərə alınmaqla *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)* tərəfindən təsdiq edilir.[13]

I I f ə s i l
ABİDƏLƏRİN DÖVLƏT QEYDİYYATI VƏ ƏHƏMİYYƏT DƏRƏCƏLƏRİ

M a d d ə 6 . **Abidələrin dövlət qeydiyyatı**

Abidələrin siyahıya və dövlət qeydiyyatına alınmasını, pasportlaşdırılmasını, abidələrin siyahısının təsdiqini və daşınmaz abidələrin xəritələrinin hazırlanmasını *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)* həyata keçirir.[14]

M a d d ə 7 . **Abidələrin əhəmiyyət dərəcələri**

Abidələr dünya, ölkə və yerli əhəmiyyətli abidələrə bölünür.

Abidələrin əhəmiyyət dərəcələrinə görə bölgüsünü müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilatın rəyi əsasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanı beynəlxalq normalara uyğun aparır, tərtib və təsdiq edir.[15]

Təsdiqlənmiş siyahıdan abidənin çıxarılması müvafiq icra hakimiyyəti orqanının *müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)* təklifi əsasında, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilatın rəyi nəzərə alınmaqla, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən həyata keçirilir.[16]

Dünya əhəmiyyətli abidələrin siyahısı müvafiq beynəlxalq təşkilatlara təqdim edilir.

M a d d ə 8 . **Azərbaycan Respublikasının ərazisindən kənarda yerləşən Azərbaycana aid abidələrin qeydiyyatı**

Azərbaycan Respublikasından kənarda yerləşən Azərbaycana aid abidələrin müvafiq icra hakimiyyəti orqanı xüsusi siyahı tərtib etməklə dövlət qeydiyyatına alır, onların qorunması, bərpası ilə bağlı problemlərin həllində abidələrin yerləşdiyi ölkələrin müvafiq orqanları ilə əməkdaşlıq edir.

I I I f ə s i l
ABİDƏLƏRİN QORUNMASININ DÖVLƏT TƏMİNATI

M a d d ə 9 . **Abidələrin qorunması, öyrənilməsi, bərpası və konservasiyasının maliyyələşdirilməsi**

Abidələrin qorunması, öyrənilməsi, bərpası və konservasiyası dövlət büdcəsindən və yerli büdcələrdən ayrılan vəsaitlər, fiziki və hüquqi şəxslərin maliyyə yardımları və ianələri hesabına maliyyələşdirilir.

M a d d ə 1 0 . **Abidələrin toxunulmazlığı**

Abidələrin bədii-estetik görkəminin dəyişdirilməsi, uçurulması və onlar üçün təhlükə yarada biləcək təmir, inşaat, təsərrüfat və digər işlərin aparılması qadağandır.

M a d d ə 1 1 . **Mülkiyyətində və ya istifadəsində abidələr olan fiziki və hüquqi şəxslərin vəzifələri və məsuliyyəti**

Mülkiyyətində və ya istifadəsində abidələr olan fiziki və ya hüquqi şəxslər abidələrin qorunması, tədqiqi və onlardan istifadə edilməsi qaydalarına ciddi əməl etməlidirlər.

Mülkiyyətində və ya istifadəsində abidələr olan fiziki və hüquqi şəxslər*müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanla (qurumla)* həmin abidələrin qorunmasına dair mühafizə müqaviləsi bağlamalıdırlar və həmin abidələrin salamatlığına görə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq məsuliyyət daşıyırlar.[17]

M a d d ə 1 2 . **Qoruq sərhədi daxilində və mühafizə zonalarında dövlət əhəmiyyətli inşaat və mühəndis kommunikasiya işləri görülərkən abidələrin qorunması**

Qoruq sərhədi daxilində və mühafizə zonalarında abidələr üçün təhlükə yarada biləcək hər hansı işlər müvafiq icra hakimiyyəti orqanının *müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)* qərarı ilə qabaqlayıcı tədbirlər görülməklə həyata keçirilə bilər.Həyata keçirilən təhlükəsizlik tədbirləri inşaat işlərini aparan subyektin vəsaiti hesabına maliyyələşdirilir.[18]

Abidələrə yaxın olan və ya onların mühafizə zonasından keçən yol sahələrində nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti abidələrin qorunması üçün təhlükə yaradarsa, *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)* onların hərəkətini məhdudlaşdıra və ya qadağan edə bilər.[19]

M a d d ə 1 3 . **İnşaat və digər təsərrüfat işləri görülərkən aşkar edilən abidələrin qorunması**

İnşaat və digər təsərrüfat işləri görülərkən abidə aşkar edilərsə, dərhal işlər dayandırılmalı, bu barədəmüvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilata məlumat verilməli, həmin orqan (qurum) və elmi təşkilat tərəfindən iki ay müddətində bu Qanunla nəzərdə tutulmuş tədqiqatlar aparılmalı və digər tədbirlər görülməlidir. Bu halda inşaat və digər təsərrüfat işlərimüvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilatın və mütəxəssislərin rəyi əsasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının*müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)* icazəsi ilə davam etdirilə bilər.[20]

İnşaat və digər təsərrüfat işləri tarixi və arxeoloji əhəmiyyət kəsb edən zonada aparılırsa, həmin ərazi əvvəlcədən mütəxəssislər tərəfindən nəzərdən keçirilir və abidələrin ilkin tədqiqi təmin edilir. *Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)* həmin işlər aparılan yerdə öz nümayəndəsinin və mütəxəssisin iştirakını təmin edir.[21]

Şuşa şəhərinin ərazisində inşaat, bərpa, təmir, təmizlik, yaşıllaşdırma, abadlaşdırma, təsərrüfat və ya hər hansı başqa işlər aparılarkən aşkar edilən abidələrin qorunması, habelə tarixi və arxeoloji əhəmiyyət kəsb edən ərazilərdə tikinti, bərpa, təmir və təsərrüfat işlərinin aparılması "Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı – Şuşa şəhəri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələbləri nəzərə alınmaqla həyata keçirilir.[22]

M a d d ə 1 4 . **Yeni inşaat sahələrində arxeoloji tədqiqatlar**

Magistral mühəndis kommunikasiyalarının (neft, qaz kəmərlərinin və s.) çəkilişivə digər inşaat işləri zamanı, hektardan çox ərazini əhatə edən sahələrdə inşaat işləri aparılarkən texniki-iqtisadi əsaslandırma mərhələsində bu işləri həyata keçirən təşkilat tərəfindən görüləcək işlər barədə *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma)* və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilata müraciət edilməli və abidələrin ilkin axtarış işlərinin aparılması üçün vəsait ayrılmalıdır.[23]

Həmin zonada arxeoloji abidə aşkar olunarsa, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının*müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)* icazəsi olmadan və lazımi elmi tədbirlər görülmədən inşaat və təsərrüfat işlərinin aparılmasına yol verilmir.[24]

M a d d ə 1 5 . **Dəfinələrdə aşkar edilmiş və ya tapılmış abidələrin müqəddəratı**

Dəfinələrdə aşkar edilmiş və ya tapılmış abidələr dövlətə təhvil verilməlidir. Dövlətə təhvil verilmiş abidələrə görə dəfinəni aşkar etmiş və əşyanı tapmış şəxsə Azərbaycan Respublikasının mülki qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş qaydada mükafat verilir.

Təsadüfən aşkar edilmiş abidələrin mülkiyyətçisi və ya istifadəçisi abidə haqqında*müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma)* məlumat verməlidir. Təsadüfən aşkar edilmiş abidə*müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)* tərəfindən dövlət qeydiyyatına alınmalı və abidənin elmi sənədləşdirilməsi təmin edilməlidir.[25]

M a d d ə 1 6 . **Abidələrin xaricə aparılması və geri qaytarılması**

Daşınar abidələrin elmi-təbliğat və mədəni mübadilə məqsədilə Azərbaycan Respublikasından xaricə müvəqqəti aparılması yalnız müvafiq icra hakimiyyəti orqanının icazəsi ilə həyata keçirilə bilər. Bu məqsədlərlə abidələrin müvəqqəti ölkədən çıxırılması üçün *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)* gömrük orqanlarına yazılı təqdimat verməlidir.[26]

Xaricə müvəqqəti aparılmış abidələrin geri qaytarılmaması qadağandır.

Azərbaycan Respublikasından xaricə qanunsuz aparılmış abidələrin axtarışını, tapılmasını və geri qaytarılmasını müvafiq icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirir.

M a d d ə 1 7 . **Abidələrin mülki dövriyyəsinin xüsusiyyətləri**

Dövlət mülkiyyətində olan dünya və ölkə əhəmiyyətli daşınar abidələrin satılması qadağandır.

Daşınar abidələr alındıqda və ya satıldıqda bu barədə *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma)* məlumat verilməlidir.[27]

M a d d ə 1 8 . **Müharibə, fövqəladə vəziyyət və silahlı münaqişə zamanı abidələrin qorunması**[28]

Döyüş təhlükəsi olan ərazilərdən və döyüş zonalarından daşınar abidələrin köçürülməsini *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)* həyata keçirir. Fövqəladə hallarla *və ya hərbi vəziyyətlə* əlaqədar olaraq daşınar abidələr onların məhv edilməsi, oğurlanması və ya korlanması təhlükəsi qarşısında qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada müvəqqəti olaraq təhlükəsiz rayonlara köçürülə bilər.[29]

Dövlət işğalçı tərəfindən qənimət kimi ələ keçirilmiş abidələr haqqında beynəlxalq təşkilatlar qarşısında məsələ qaldırır və onların qaytarılması və bərpası üçün tədbirlər görür.

Abidələr hərbi məqsədlər üçün istifadə edilə bilməz.Müstəsna hallarda qoruqların ərazisi və yerli əhəmiyyətli memarlıq abidələri Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının rəyi nəzərə alınmaqla, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının *müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)* razılığı əsasında qanunvericiliyə uyğun olaraq hərbi hissələrin təsərrüfat və mədəni məqsədləri üçün istifadəsinə verilə bilər.[30]

I V f ə s i l
ABİDƏLƏRDƏN İSTİFADƏ QAYDALARI

M a d d ə 1 9 . **Dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan abidələrdən istifadə qaydaları və şərtləri**

Dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan dünya ~~və ölkə~~ əhəmiyyətli daşınmaz abidələrin və ya onların ayrı-ayrı hissələrinin icarəyə verilməsi qadağandır.[31]

Dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan ölkə və yerli əhəmiyyətli daşınmaz memarlıq abidələri, habelə xüsusi mülkiyyətdə olan daşınmaz abidələr və ya onların ayrı-ayrı hissələri (arxeoloji abidələr istisna olmaqla)müqavilə əsasında elmi, mədəni, dini, xidmət və turizm məqsədləri üçün onların istifadə proqramı, uyğunlaşdırma və bərpa layihələri *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanla (qurumla)* razılaşdırıldıqdan sonra qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada icarəyə verilə bilər.[32]

Abidələri və ya onların ayrı-ayrı hissələrini icarəyə götürənlər onların həcm kompozisiyasını, xarici görünüşünü, konstruktiv elementlərini dəyişdirməməli, istismar zamanı abidələrə zərər vurmamalı və təsərrüfat işləri zamanı arxeoloji abidələrdə mədəni təbəqənin korlanmasına yol verməməlidirlər. Belə abidələrdə və ya onların ayrı-ayrı hissələrində təmir, konservasiya və bərpa işləri icarəçinin vəsaiti hesabına müvafiq icra hakimiyyəti orqanının *müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)* və mütəxəssislərin nəzarəti ilə aparıla bilər.[33]

Şuşa şəhərinin ərazisində yerləşən abidələrin və ya onların hissələrinin icarəyə (istifadəyə) verilməsi, habelə abidələrin konservasiyası, təmiri, bərpası, rekonstruksiyası və regenerasiyası "Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı – Şuşa şəhəri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq həyata keçirilir.[34]

Abidələrdən və ya onların ayrı-ayrı hissələrindən icarə qaydaları və şərtləri tərəflər arasında bağlanmış müqavilə ilə müəyyən olunur. Müqavilə şərtləri pozularsa, qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada müqaviləyə xitam verilir və dəymiş ziyan ödənilir.

V f ə s i l
ABİDƏLƏRİN TƏDQİQİ

M a d d ə 2 0 . **Arxeoloji abidələrin tədqiqi**

Azərbaycan Respublikası ərazisində arxeoloji qazıntı işləri aparmaq üçün icazə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilat tərəfindən verilir və *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanda (qurumda)* qeydə alınır. *Şuşa şəhərinin ərazisində abidələrin öyrənilməsi və arxeoloji qazıntıların aparılması "Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı – Şuşa şəhəri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) razılığı ilə həyata keçirilir və belə razılıq verilərkən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) rəyi nəzərə alınır.* Arxeoloji qazıntı işləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanının *müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)* nəzarəti ilə aparılır.[35]

Qazıntı mövsümü başa çatdıqdan sonra aparılmış tədqiqat işləri barədə hesabat və aşkar olunmuş maddi-mədəniyyət qalıqlarının siyahısı *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma)* və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilata təqdim edilir.[36]

Azərbaycan Respublikası ərazisindəki abidələrin tədqiqi üçün xarici elmi müəssisə və alimlərlə birgə ekspedisiyalar təşkil edilə bilər. Xarici elmi müəssisələr və alimlər abidələrin tədqiqi üçün vəsait ayıra bilərlər. Birgə ekspedisiyanın rəhbərini müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilat təyin edir.

Qazıntı zamanı aşkar olunmuş arxeoloji materiallar dövlət mülkiyyətinə keçir və xüsusi fondlarda və muzeylərdə saxlanılır.

M a d d ə 2 1 . **Memarlıq abidələrinin və digər abidələrin tədqiqi**

Memarlıq abidələri və digər abidələr müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilat, elmi-tədqiqat və lahiyə institutları, abidələrin qorunması və bərpası məqsədini güdən ictimai biliklər və ixtisaslı mütəxəssislər tərəfindən tədqiq olunur.[37]

Tədqiqat işlərinə başlamazdan əvvəl bu haqda *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma)* məlumat verilir.[38]

Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının *müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)* razılığı olmadan yeni aşkar edilmiş memarlıq abidəsində tədqiqat işlərinin aparılması qadağandır.[39]

Azərbaycan Respublikasının sərhədlərindən kənarda mövcud olan Azərbaycan milli memarlıq abidələrinin tədqiqi və öyrənilməsi üçün icazə alınması dövlətlərarası müqavilələr əsasında həll edilir.

M a d d ə 2 2 . **Abidə qoruqlarının yaradılması**

"Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı – Şuşa şəhəri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələbləri nəzərə alınmaqla, xüsusi əhəmiyyət kəsb edən arxeoloji, etnoqrafik, memarlıq, şəhərsalma və digər komplekslər ~~elmi-tədqiqat müəssisələrinin tövsiyyəsi ilə~~ müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən qoruq elan edilir. [40]

"Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı – Şuşa şəhəri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələbləri nəzərə alınmaqla, qoruq ərzisində müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi xüsusi rejim tətbiq edilir. [41]

M a d d ə 2 3 . **Abidələrin qoruq zonaları**

Abidələrin təhlükəsizliyini, onların funksional təyinatını, memarlıq-estetik görünüşünü və uzun ömürlülüyünü təmin etmək məqsədilə mütəxəssislərin rəyi nəzərə alınmaqla *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)* tərəfindən abidələrin qoruq zonası yaradılır. [42]

Abidələrin qoruq zonasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının *müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)* müəyyən etdiyi xüsusi rejim tətbiq edilir.[43]

M a d d ə 2 4 . **Abidlərin köçürülməsi və yerinin dəyişdirilməsi**

Dünya və ölkə əhəmiyyətli abidələr təbii fəlakət və digər zəruri hallarda müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarına əsasən mütəxəssislərin iştirakı ilə köçürülməlidir.

Yerli əhəmiyyətli abidələr müvafiq icra hakimiyyəti orqanının *müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)* icazəsi ilə köçürülə bilər.[44]

Abidələrin köçürülməsi və yerinin dəyişdirilməsi mütəxəssislərin nəzarəti altında həyata keçirilir.

V I f ə s i l
MÜHAFİZƏ MƏQSƏDİLƏ ABİDƏLƏRDƏ APARILAN İNŞAAT-MÖHKƏMLƏNDİRMƏ VƏ ABADLIQ İŞLƏRİ

M a d d ə 2 5 . **Mühafizə məqsədilə abidələrdə inşaat-möhkəmləndirmə və abadlıq işlərinin aparılması**

Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan abidələrdə aparılan inşaat-möhkəmləndirmə və abadlıq işləri onların konservasiyası, təmiri, bərpası, rekonstruksiyası və regenerasiyası haqqında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının *müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)* qərarı əsasında dövlət və yerli büdcələrin vəsaitləri hesabına aparılır. Xüsusi mülkiyyətdə olan abidələrlə əlaqədar həmin işlər müvafiq icra hakimiyyəti orqanının *müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)* razılığı ilə mülkiyyətçinin vəsaiti hesabına aparılır.[45]

Abidələrin konservasiyası fiziki-mexaniki və fiziki-kimyəvi mühit təsirlərindən korlanmaması üçün onların açıq qalan səthində etibarlı qoruyucu təbəqələr qurmaq, abidələri yeraltı suların dağıdıcı təsirindən qorumaq məqsədilə tədbirlər görmək, abidələrin toxunulmazlığını və çəpərlənməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Abdələrin təmiri və bərpası onların zədələnmiş və itirilmiş hissələrinin abidənin konstruksiyasına, həcm-planlaşma həllinə, xarici və daxili görünüşünə xələl gətirmədən təmir edib ilkin halına gətirməkdir. ~~Abidələrin bərpasına dair layihə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edildikdən sonra aparılır.~~

Abidələrin rekonstruksiyası dövrümüzə gəlib çatmayan abidələrin rəvayətlərə, rəsmlərə, qravyuralara əsasən tərtib olunmuş layihələri üzrə zərurət olduqda abidənin yenidən qurulmasıdır.

Abidələrin regenerasiyası onların daxili və xarici görünüşünü dəyişmədən, konstruksiyaların daxilində müasir inşaat materiallarından və üsullarından istifadə etməklə abidələrin ilkin həcm-plan həllinin bərpasıdır. Abidənin istismarında müasir avadanlıqlardan və mühəndis kommunikasiyalarından istifadə edilə bilər.

Abidələrin üzərində bərpa, konservasiya, təmir, rekonstruksiya, regenerasiya və digər işlər onların layihələri müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilatın rəyi nəzərə alınmaqla, *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)* tərəfindən təsdiq edildikdən sonra aparılır. [46]

M a d d ə 2 6 . **Abidələrdə aparılan inşaat-möhkəmləndirmə və abadlıq işlərinə nəzarət və görülən işlərin dəyərinin icraçıya ödənilməsi qaydası**

Abidələrdə görülən inşaat-möhkəmləndirmə və abadlıq işləri layihə müəllifinin (müəlliflərinin) və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının *müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)* nəzarəti altında aparılır.[47]

Görülən işlərin dəyəri qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada ödənilir.

M a d d ə 2 7 . **Qoruqlarda və abidələrin mühafizə zonalarında abadlıq işlərinin aparılması**

Qoruq zonalarında mühafizə məqsədilə inşaat və abadlıq işləri aparılarkən qoruğun və qoruq zonasının sərhədi, abidələrin konfiqurasiyası dəyişdirilməməli, ənənəvi küçə şəbəkələri olduğu kimi saxlanılmalıdır.

Qoruq zonalarının yalnız boş yerlərində küçə şəbəkələrini və abidələrini plan konfiqurasiyasını, həcm-məkan kompozisiyasını pozmadan və onların memarlıq dəyərinə və üslubuna xələl gətirmədən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilatın rəyi nəzərə alınmaqla, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının *müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)* razılığı əsasında abadlıq və yenidənqurma işləri aparıla bilər.[48]

Arxeoloji və başqa qazıntılar qoruğun boş hissəsində abidələrə zərər yetirmədən aparılmalıdır. Aşkar edilən abidə, əşya və ya başqa tapıntının koordinatları və vəziyyəti qeyd edilməli, fotosu və ya rəsmi çəkilməlidir. Bu sənədlərin bir nüsxəsi hesabatla birlikdə *müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma)* təqdim edilməlidir.[49]

V I I f ə s i l
ABİDƏLƏRİN QORUNMASI HAQQINDA QANUNVERİCİLİYİN POZULMASINA GÖRƏ MƏSULİYYƏT

M a d d ə 2 8 . **Abidələrin qorunması haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət**

Abidələrin qorunması haqqında Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyini pozan şəxslər Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq cinayət, inzibati, intizam və mülki məsuliyyət daşıyırlar.

M a d d ə 2 9 . **Abidələrə vurulan zərərin ödənilməsi**

Abidələrə vurulan zərərin ödənilməsi Azərbaycan Respublikası mülki qanunvericiliyinə uyğun olaraq həyata keçirilir. Ödənilmiş vəsait abidənin bərpası, tədqiqi və ya qorunması tədbirlərinin maliyyələşdirilməsinə yönəldilir.

V I I I f ə s i l
YEKUN MÜDDƏALAR

M a d d ə 3 0 . **Abidələrin qorunması sahəsində beynəlxalq hüquq aktlarının qüvvəsi**

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 151-ci maddəsinə görə bu Qanunla Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı dövlətlərarası müqavilələr arasında ziddiyyət yaranarsa, həmin beynəlxalq müqavilələr tətbiq edilir.

M a d d ə 3 1 . **Abidələrin elmi tədqiqi, bərpası, rekonstruksiyası, konservasiyası və regenerasiyasında beynəlxalq təşkilatların iştirakı**

Azərbaycan Respublikasının ərazisindəki abidələrin elmi tədqiqi, bərpası, regenerasiyası, rekonstruksiyası və konservasiyasında müvafiq beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanının razılığı ilə iştirak edə bilərlər.

M a d d ə 3 2 . **Müvəqqəti işğal zonalarında qalmış abidələrin bərpası və qorunması**

Müvəqqəti işğal zonalarında qalmış abidələrin yenidən tədqiqi və bərpası üçün həmin ərazilər azad edildikdən sonra təxirəsalınmaz tədbirlər görülür. Abidələrin bərpası və qorunması üçün ayrılan maliyyə vəsaiti ilk növbədə işğal zonasında qalmış abidələrin tədqiqi və bərpası üçün sərf edilir.

İşğalçılar tərəfindən dağıdılmış dünya, ölkə və yerli əhəmiyyətli abidələr haqqında müvafiq beynəlxalq təşkilatlara məlumat verilir.[50]

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti HEYDƏR ƏLİYEV

Bakı şəhəri, 10 aprel 1998-ci il
470-IQ

İSTİFADƏ OLUNMUŞ MƏNBƏ SƏNƏDLƏRİNİN SİYAHISI

1. 4 mart 2005-ci il tarixli 856-IIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2005-ci il, 4, maddə 278**)
2. 19 oktyabr 2007-ci il tarixli 454-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, 11, maddə 1072**)

3. 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**)

4. 16 oktyabr 2012-ci il tarixli **449-IVQD** Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti 15 noyabr 2012-ci il, 254 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012-ci il, 11, maddə 1057**)

5. 29 oktyabr 2013-cü il tarixli **799-IVQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 28 noyabr 2013-cü il, 262; Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2013-cü il, 11, maddə 1313**)

6. 6 oktyabr 2015-ci il tarixli **1372-IVQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Respublika" qəzeti, 22 noyabr 2015-ci il, 257 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2015-ci il, 11, maddə 1279**)

7. 30 dekabr 2016-cı il tarixli **478-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 22 fevral 2017-ci il, 40, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017-ci il, 02, maddə 141**)

8. 1 fevral 2017-ci il tarixli **521-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 24 fevral 2017-ci il, 42 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017-ci il, 2, maddə 160**)

9. 1 may 2018-ci il tarixli **1098-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 30 iyun 2018-ci il, 142 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 6, maddə 1157**)

10. 1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**)

11. 8 may 2020-ci il tarixli **96-VIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 19 iyun 2020-ci il, 116 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020-ci il, 6, maddə 674**)

12. 27 may 2021-ci il tarixli **335-VIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 iyul 2021-ci il, 144, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2021-ci il, 7, maddə 699**)

13. 13 may 2022-ci il tarixli **528-VIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 3 iyul 2022-ci il, 139**)

QANUNA EDİLMİŞ DƏYİŞİKLİK VƏ ƏLAVƏLƏRİN SİYAHISI

---

[1] 1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 1-ci maddənin dördüncü hissəsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma)** " sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[2] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 1-ci maddənin "**Elmlər**" sözündən əvvəl "**Milli**" sözü əlavə edilmişdir.

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 1-ci maddənin beşinci hissəsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarından**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqandan (qurumdan)** " sözləri ilə, "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)** " sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[3] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 1-ci maddəyə altıncı hissə əlavə edilmişdir.

[4] 30 dekabr 2016-cı il tarixli **478-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 22 fevral 2017-ci il, 40, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017-ci il, 02, maddə 141**) ilə 1-ci maddəyə yeni məzmunda yeddinci hissə əlavə edilmişdir.

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 1-ci maddənin yeddinci hissəsinə "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının**" sözlərindən sonra "**müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)**" sözləri əlavə edilmişdir.

8 may 2020-ci il tarixli **96-VIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 19 iyun 2020-ci il, 116 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020-ci il, 6, maddə 674**) ilə 1-ci maddəsinin yeddinci hissəsi yeni redaksiyada verilmişdir.
əvvəlki redaksiyada deyilirdi:
~~*Tarix və mədəniyyət abidələrinin ərazilərində və onların mühafizə zonasında, memarlıq abidələrinin (binalarının) dam hissəsində reklam daşıyıcıları "Reklam haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) razılığı ilə yalnız reklam-informasiya təşkilatlarının nəzdindəki bədii şuraların rəyi əsasında və həmin binaların dayanıqlığına mənfi təsir göstərməmək şərti ilə yerləşdirilə bilər.*~~

[5] 27 may 2021-ci il tarixli **335-VIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 iyul 2021-ci il, 144, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2021-ci il, 7, maddə 699**) ilə 2-ci maddənin üçüncü hissəsinin "c" bəndində "**Sovet İttifaqı Qəhrəmanlarının, Milli Qəhrəmanların**" sözləri "**Azərbaycan Respublikasının Vətən Müharibəsi Qəhrəmanlarının, Azərbaycanın Milli Qəhrəmanlarının, Sovet İttifaqı Qəhrəmanlarının**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[6] 13 may 2022-ci il tarixli **528-VIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 3 iyul 2022-ci il, 139**) ilə 3-cü maddəyə "**bu Qanundan,**" sözlərindən sonra "**Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı – Şuşa şəhəri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunundan,**" sözləri əlavə edilmişdir.

[7] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 4-cü maddənin ikinci hissəsinin "**və onların ayrı-ayrı hissələri**" sözləri "**, onların ayrı-ayrı hissələri və bu maddənin üçüncü hissəsində nəzərdə tutulmuş özəlləşdirilməsinə yol verilən digər yerli əhəmiyyətli memarlıq abidələri**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

29 oktyabr 2013-cü il tarixli **799-IVQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 28 noyabr 2013-cü il, 262; Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2013-cü il, 11, maddə 1313**) ilə 4-cü maddəsinin ikinci hissəsində "**Dövlət mülkiyyətində**" sözləri "**Mədəniyyət haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq, dünya təbii və mədəni irs siyahısına daxil edilmiş, həmçinin milli mədəni və təbii irsə aid dövlət mülkiyyətində**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[8] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 4-cü maddənin üçüncü-yeddinci hissələr müvafiq olaraq dördüncü-səkkizinci hissələr hesab edilsin və maddəyə yeni məzmunda üçüncü hissə əlavə edilmişdir.

[9] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 4-cü maddənin dördüncü hissədə "**yaşayış binalarının və onların ayrı-ayrı hissələrinin** " sözləri "**yerli əhəmiyyətli memarlıq abidələrinin**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[10] 1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 4-cü maddənin yeddinci hissəsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanına**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma)** " sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[11] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 5-ci maddənin adında və mətnində "**Elmlər**" sözündən əvvəl "**Milli**" sözü əlavə edilmişdir.

6 oktyabr 2015-ci il tarixli **1372-IVQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Respublika" qəzeti, 22 noyabr 2015-ci il, 257 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2015-ci il, 11, maddə 1279**) ilə 1-ci maddənin beşinci hissəsində, 5-ci maddənin adında və ikinci hissəsində, 7-ci maddənin ikinci və üçüncü hissələrində, 13-cü maddənin birinci hissəsinin ikinci cümləsində, 25-ci maddənin altıncı hissəsində və 27-ci maddənin ikinci hissəsində "**Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilatın**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[12] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 5-ci maddənin birinci hissədə "**maddi-mədəniyyət qalıqlarında**" sözləri "**arxeoloji qazıntılar zamanı aşkar olunmuş daşınar maddi-mədəniyyət qalıqlarında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının razılığı əsasında**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 5-ci maddənin birinci hissəsinə "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının**" sözlərindən sonra "**müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)**" sözləri əlavə edilmişdir.

[13] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 5-ci maddənin ikinci hissədə "**bərpa**" sözü "**üzərində aparılacaq işlərin**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 5-ci maddənin ikinci hissəsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanı**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)** " sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[14] 1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 6-cı maddədə "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanı** " sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)** " sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[15] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 7-ci maddənin "**Elmlər**" sözündən əvvəl "**Milli**" sözü əlavə edilmişdir.

[16] 16 oktyabr 2012-ci il tarixli **449-IVQD** Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti 15 noyabr 2012-ci il, 254 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012-ci il, 11, maddə 1057**) ilə 7-ci maddəsinin üçüncü hissəsi yeni redaksiyada verilmişdir.

Əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~Təsdiqlənmiş siyahıya daxil edilmiş abidənin həmin siyahıdan çıxarılmasına yol verilmir.~~

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 7-ci maddənin üçüncü hissəsinə birinci halda "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının**" sözlərindən sonra "**müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)**" sözləri əlavə edilmişdir.

[17] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 11-ci maddənin ikinci hissəsi yeni redaksiyada verilmişdir.

Əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~Mülkiyyətində və ya istifadəsində abidələr olan fiziki və ya hüquqi şəxslər abidələrin salamatlığına görə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş məsuliyyət daşıyırlar.~~

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 11-ci maddənin ikinci hissəsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanla (qurumla)** " sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[18] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 12-ci maddənin birinci hissəsinin birinci cümləsi yeni redaksiyada verilmişdir.

Əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~Qoruq sərhədi daxilində və mühafizə zonalarında abidlər üçün hər hansı təhlükə yarada bilən dövlət əhəmiyyətli inşaat və mühəndis kommunikasiya işləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının razılığı ilə görülə bilər.~~

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 12-ci maddənin birinci hissəsinin birinci cümləsinə "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının**" sözlərindən sonra "**müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)**" sözləri əlavə edilmişdir.

[19] 1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 12-ci maddənin ikinci hissəsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanı**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)** " sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[20] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 13-cü maddənin "**Elmlər**" sözündən əvvəl "**Milli**" sözü əlavə edilmişdir və birinci hissəsinin ikinci cümləsi yeni redaksiyada verilmişdir.

Əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~Bu halda inşaat və digər təsərrüfat işləri mütəxəssislərin rəyi nəzərə alınmaqla yalnız müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və Azərbaycan Milli Akademiyasının icazəsi ilə davam etdirilə bilər.~~

1 fevral 2017-ci il tarixli **521-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 24 fevral 2017-ci il, 42 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017-ci il, 2, maddə 160**) ilə 13-cü maddənin birinci hissəsinin birinci cümləsi yeni redaksiyada verilmişdir.

Əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~İnşaat və digər təsərrüfat işləri görülərkən abidə aşkar edilərsə, dərhal işlər dayandırılmalı, bu barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilata məlumat verilməlidir.~~

-

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 13-cü maddənin birinci hissəsinin birinci cümləsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma)**" sözləri ilə, "**orqanlar**" sözü "**orqan (qurum)**" sözləri ilə əvəz edilmişdir və birinci hissənin ikinci cümləsində ikinci halda "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının**" sözlərindən sonra "**müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)**" sözləri əlavə edilmişdir.

[21] 1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə ikinci hissənin ikinci cümləsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanı**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[22] 13 may 2022-ci il tarixli **528-VIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 3 iyul 2022-ci il, 139**) ilə 13-cü maddəyə yeni məzmunda üçüncü hissə əlavə edilmişdir.

[23] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 14-cü maddənin "**Elmlər**" sözündən əvvəl "**Milli**" sözü əlavə edilmişdir və birinci hissəsində "**çəkilişi**" sözündən sonra "**və digər inşaat işləri**" sözləri əlavə edilmişdir.

6 oktyabr 2015-ci il tarixli **1372-IVQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Respublika" qəzeti, 22 noyabr 2015-ci il, 257 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2015-ci il, 11, maddə 1279**) ilə 13-cü maddənin birinci hissəsinin birinci cümləsində, 14-cü maddənin birinci hissəsində və 20-ci maddənin ikinci hissəsində "**Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasına**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilata**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 14-cü maddənin birinci hissəsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanına**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma)**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[24] 1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 14-cü maddənin ikinci hissəsinə "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının**" sözlərindən sonra "**müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)**" sözləri əlavə edilmişdir.

[25] 1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 15-ci maddənin ikinci hissəsinin birinci cümləsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanına**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma)**" sözləri ilə, ikinci cümləsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanı**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[26] 1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 16-cı maddənin birinci hissəsinin ikinci cümləsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanı**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[27] 1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 17-ci maddənin ikinci hissəsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanına**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma)**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[28] 4 mart 2005-ci il tarixli 856-IIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2005-ci il, 4, maddə 278**) ilə 18-ci maddənin adında "**Müharibə**" sözündən sonra "**, fövqəladə vəziyyət**" sözləri əlavə edilmişdir.

[29] 4 mart 2005-ci il tarixli 856-IIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2005-ci il, 4, maddə 278**) ilə 18-ci maddənin birinci hissəsinə ikinci cümlə əlavə edilmişdir.

1 may 2018-ci il tarixli **1098-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 30 iyun 2018-ci il, 142 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 6, maddə 1157**) ilə 18-ci maddəsinin birinci hissənin ikinci cümləsinə "**Fövqəladə hallarla**" sözlərindən sonra "**və ya hərbi vəziyyətlə**" sözləri əlavə edilmişdir.

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 18-ci maddənin birinci hissəsinin birinci cümləsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanı**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[30] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 18-ci maddənin üçüncü hissəsinə yeni məzmunda ikinci cümlə əlavə edilmişdir.

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 18-ci maddənin üçüncü hissənin ikinci cümləsinə "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının**" sözlərindən sonra "**müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)**" sözləri əlavə edilmişdir.

[31] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 19-cu maddənin birinci hissədən «**və ölkə**» sözləri çıxarılmışdır.

[32] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 19-cu maddənin ikinci hissədə «**yerli**» sözündən əvvəl "**ölkə və**" sözləri, "**hissələri**" sözündən sonra "(**arxeoloji abidələr istisna olmaqla**)" sözləri, "**turizm məqsədləri üçün**" sözlərindən sonra "**onların istifadə proqramı, uyğunlaşdırma və bərpa layihələri müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırıldıqdan sonra**" sözləri əlavə edilmişdir.

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 19-cu maddənin ikinci hissəsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanla (qurumla)**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[33] 1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 19-cu maddənin üçüncü hissəninin ikinci cümləsinə "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının**" sözlərindən sonra "**müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)**" sözləri əlavə edilmişdir.

[34] 13 may 2022-ci il tarixli **528-VIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 3 iyul 2022-ci il, 139**) ilə 19-cu maddənin dördüncü hissəsi beşinci hissə hesab edilmişdir və yeni məzmunda dördüncü hissə əlavə edilmişdir.

[35] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 20-ci maddənin birinci hissəyə yeni məzmunda ikinci cümlə əlavə edilmişdir.

1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 20-ci maddənin "**Elmlər**" sözündən əvvəl "**Milli**" sözü əlavə edilmişdir.

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 20-ci maddənin birinci hissəsinin birinci cümləsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanında**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanda (qurumda)**" sözləri ilə əvəz edilmişdir və ikinci cümləsinə "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının**" sözlərindən sonra "**müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)**" sözləri əlavə edilmişdir.

13 may 2022-ci il tarixli **528-VIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 3 iyul 2022-ci il, 139**) ilə 20-ci maddənin birinci hissəsinin ikinci cümləsi üçüncü cümlə hesab edilmişdir və yeni məzmunda ikinci cümlə əlavə edilmişdir.

[36] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 20-ci maddənin ikinci hissədə "**hesabat**" sözündən sonra "**və aşkar olunmuş maddi-mədəniyyət qalıqlarının siyahısı**" sözləri əlavə edilmişdir.

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 20-ci maddənin ikinci hissəsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanına**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma)**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[37] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 21-ci maddənin "**Elmlər**" sözündən əvvəl "**Milli**" sözü əlavə edilmişdir.

6 oktyabr 2015-ci il tarixli **1372-IVQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Respublika" qəzeti, 22 noyabr 2015-ci il, 257, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2015-ci il, 11, maddə 1279**) ilə 5-ci maddənin birinci hissəsində, 20-ci maddənin birinci və üçüncü hissələrində, 21-ci maddənin birinci hissəsində "**Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilat**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[38] 1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 21-ci maddənin ikinci hissəsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanına**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma)**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[39] 1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 21-ci maddənin üçüncü hissəsinə "**Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının**" sözlərindən sonra "**müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)**" sözləri əlavə edilmişdir.

[40] 19 oktyabr 2007-ci il tarixli 454-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, 11, maddə 1072**) ilə 22-ci maddəsinin birinci hissəsindən "elmi tədqiqat müəssisələrinin tövsiyəsi ilə" sözləri çıxarılmışdır.

13 may 2022-ci il tarixli **528-VIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 3 iyul 2022-ci il, 139**) ilə 22-ci maddənin birinci hissədə "**Xüsusi**" sözü ***"Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı – Şuşa şəhəri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələbləri nəzərə alınmaqla, xüsusi***" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[41] 13 may 2022-ci il tarixli **528-VIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 3 iyul 2022-ci il, 139**) ilə 22-ci maddənin ikinci hissədə "**Qoruq**" sözü ***"Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı – Şuşa şəhəri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələbləri nəzərə alınmaqla, qoruq***" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[42] 1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 23-cü maddənin birinci hissəsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanı**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[43] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 23-cü maddənin mətni birinci hissə hesab olunsun və maddəyə yeni məzmunda ikinci hissə əlavə edilmişdir.

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255,**

Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192) ilə 23-cü maddənin ikinci hissəsinə "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının**" sözlərindən sonra "**müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)**" sözləri əlavə edilmişdir.

[44] 1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 24-cü maddənin ikinci hissəsinə "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının**" sözlərindən sonra "**müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)**" sözləri əlavə edilmişdir.

[45] 1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 25-ci maddənin birinci hissəsinin birinci və ikinci cümlələrinə "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının**" sözlərindən sonra "**müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)**" sözləri əlavə edilmişdir.

[46] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 25-ci maddənin üçüncü hissəsinin ikinci cümləsi çıxarılmışdır və maddəyə yeni məzmunda altıncı hissə əlavə edilmişdir.

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 25-ci maddənin altıncı hissəsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanı**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)** " sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[47] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 26-cı maddənin birinci hissəsində "**müəllifinin (müəlliflərinin)**" sözlərindən sonra "**və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının**" sözləri əlavə edilmişdir.

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 26-cı maddənin birinci hissəsinə "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının**" sözlərindən sonra "**müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)**" sözləri əlavə edilmişdir.

[48] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 27-ci maddənin ikinci hissədə "**gətirmədən**" sözündən sonra "**Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının rəyi nəzərə alınmaqla, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının razılığı əsasında abadlıq və**" sözləri əlavə edilmişdir.

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 27-ci maddənin ikinci hissəsinə ikinci halda "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının**" sözlərindən sonra "**müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)**" sözləri əlavə edilmişdir.

[49] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 27-ci maddənin üçüncü hissəyə yeni məzmunda üçüncü cümlə əlavə edilmişdir.

1 oktyabr 2018-ci il tarixli **1255-VQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 13 noyabr 2018-ci il, 255 , Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2192**) ilə 27-ci maddənin üçüncü hissəsinin üçüncü cümləsində "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanına**" sözləri "**müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma)** " sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[50] 1 fevral 2010-cu il tarixli **947-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 3, maddə 168**) ilə 32-ci maddənin ikinci hissəsində "**dünya və ölkə**" sözləri "**dünya, ölkə və yerli**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.